

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.

Correspondențele sunt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Până unde nu poate merge pretenșiunea șovinistilor maghiari.

Bacamezeu, în 30 Maiu 1879.

Nici că s'a uscat bine negreala cu care s'a scris legea despre introducerea limbei maghiare; până ce șoveniștii maghiari îmbătați de victoria suportată, pe întrecute fac nouă propuneri atotpotintelui ministru Trefort, prin care s'ar pute mai ușor a-unge scopul de maghiarizare, carele apoi nici nu întârzie cu satisfacerea acestor dorințe. Astfel se nască noul proiect de lege „despre regularea dreptului de inspecțiune a statului asupra scoalelor confesionale.”

Cumcă și acest proiect este îndreptat numai și numai în contra naționalităților, aceea se vedesce din destul, din vorbirea de deschidere ce a ținut-o d-l ministru de culte în ancheta conchiemată spre desbaterea acestui proiect, — și la care numai autoritățile bisericei protestante fură invitate — unde D-sa accentuă: „că s'au observat unele torente contrare națiunei maghiare (nemzet ellenes folyam), precum și aceea, că din averea confesională o parte se întrebuințează spre întărirea acestui torent. Spre a împedea aceasta pe viitoriu, regimul doresce a regula dreptul de inspecțiune a statului asupra scoalelor confesionale.”

Așa dară d-l ministru Trefort cu noul proiect de lege nici mai mult nici mai puțin nu voiesce, decât ca se pună mâna pe scoalele și fondurile noastre, pe care le-am ridicat, respective adunat cu multă trudă, din mijloacele noastre propriu. Cine scie că ce înțelege d-l ministru de culte sub cuvântul „torrent contra națiunei maghiare”, acela prea ușor va găci și aceea; că fondurile ce le-am adunat cu multă greutate din sudoarea noastră pe viitoriu au a se întrebuința chiar în contra existenței noastre na-

ționale; pentru că frații maghiari orice propășire în cultura proprie națională o califică de anti-maghiară.

Pretensiunea d-lor de la putere de-a ne submina existența noastră chiar prin mijloacele noastre propriu, este întocmai așa de unică în felul său, ca cum ar fi d. e. pretensiunea unui condemnatoriu, ca condamnatul însuși să-și infigă în inima sa pumnalul, pe care ar trebui să-l cumpere din propriile sale mijloace. Dară cine cunoasce pe Maghiari și naturelul lor n'are de-a se mira nici de-o astfel de pretensiune absurdă.

Ba unii nici cu atâta nu se mulțămesc, și pe calea indicată merg și mai departe și pretind a se face în-voiri și în biserica noastră după cum le convine lor mai bine.

Un așa numit Cassandra în Nr. 152 al ziarului „Nemzeti Hirnap” sub titlul „Unele scădeminte în scoalele medie” în un articol lung — abătându-se de la temă — face o politică eminent națională. D-l Cassandra se năsușe a documenta, că Maghiarii sunt îndreptățiți a octroa limba lor în scoalele nemaghiare și provocându-se la statule premaghiar și rusă: „că ei încă n'au ajuns acolo unde aceste”. — Va se dică, D-sa ne mângăie cu aceea, că legea de maghiarizare este foarte blândă pe lângă altele ce au a se crea.

D-l Cassandra computând de un păcat al statului maghiar: că a suferit mai multe religiuni — asigurând totodată că nu purcede din ură confesională — dică: diferitele religiuni sunt și spre dauna învățămîntului, dar în deosebi spre dauna maghiarismului, de oarece dică D-sa:

„Elevii fiind de diferite religiuni, și serbând în diferite ȋile și locuri serbătorile lor, se nasce în ei separatismul, prin ce ei vin la aceea cunoștință, că de și sunt elevii aceluiași institut, totuși ei după religiune și

naționalitate diferesc — ceea ce e spre dauna conceptului de Maghiar.”

Drept aceea d-sa roagă pe ministrul de culte, ca să aște un mijloc spre delăturarea acestui rău; și mai ales să se năsușcă, spre a înlocui calendarul Iulian cu cel Gregorian.

Abia au resunat cuvintele Escel. Sale d-lui metropolit Miron Romanul, ce le-a exprimat în casa magnaților că adevă: „proiectul despre impunerea limbei maghiare va sprigini numai dorința celor ce voiesc a maghiariza cu ori-ce preț” — și cu durere trebuie să constatăm, că această prorocie să și împlinească.

Durerea ce simți fie-care Român adevărat, cu ocaziunea sancționării proiectului de maghiarizare, domniile nostri maghiari spre a ne face să uităm această durere, de această rană cauzată prin pumnalul infipt în inima noastră, ne pun în perspectivă alte nouă proiecte și mai aspre, căci autoritățile scoalei confesionale după proiectul nou vor veni sub tutela regimului — eară spre delăturarea rēului ce provine din diferența religioasă în detrimentul conceptului de maghiar, se recurge prin o foaiă guvernamentală la ministru, și apoi se poate ușor, că d-l Cassandra va fi scris chiar din indemnul d-lui ministru. Ne aducem încă bine aminte că înainte de a fi dat la lumină proiectul despre impunerea limbei maghiare, s'a ațit prin ȋiaristică — și încă pro prima dată prin cea guvernamentală — publicul ca să pretindă atare proiect; ca apoi d-l ministru să poată dică: „că proiectul este numai o urmărire a recerînței opiniunii publice.”

Vom vedea cum, și în ce mod va satisface d-l ministru Trefort dorinței lui Cassandra, noi însă și până atunci îl putem asigura pe D-sa despre aceea: că nici proiectul de maghiarizare, nici chiar dacă elevii români ar căpăta instrucție din religiune în spiritul dogmelor calvinistice — nu vor

pute face, ca mlădița română să neghe tulpina pe care a răsărit, spre a primi atributul de maghiar. Conceptul de român este plântat în inima copilului român încă pe când acesta se legăna pe brațele mamei sale, și acesta este înrădăcinat atât de tare în inima sa, încât nici fericirea, nici torențele maghiarizatoriu nu e în stare a-l smulge din ea.

Și la ori-ce încercare de-a stērpă acest simț, aceasta conștiința națională, el va răspunde „ca Român m'am născut, ca Român voi să mor.” Ori ce încercare de maghiarizare ne va mări numai mândria că suntem Români. Ori-ce atentat ce se face asupra naționalității noastre, este simțit adēnc de toți fiii națiunei, de tiner ca și de betrân, de cel sērac ca și de cel bogat, căci unde ni se atacă existența, acolo înceată diferența de etate, și avere — și toți împreună concurem după putință întru apărarea tezaurului cel mai prețios moștenit dela strămoșii nostri.

Legea despre impunerea limbei maghiare, precum și altele creānde de soiul acesta le vom respecta, pentru că ori-ce lege fie bună fie rea trebuie să o respectăm, însă nici când nu vom înceta ale timbra de nedrepte și asupritoare, de atare care încă în germine sugrumă înfrățirea diferitelor naționalități din patrie — ȋic care submină basa pe care are să fie aședat un stat poliglot.

Noi nu putem face altceva, decât să sfătuim pe frații nostri maghiari, să nu se lase prin fantasie ilusoarie conduși de neofii maghiari, în limanul perirei!

Nu săpați groapa altora, că voi însuși veți pute căde în ea!

Nu voiți a ne arunca pradă celor fanatici, căci amară le-a fi bucata, cu care vor voi să se hrănească din trupul nostru!

T. B.

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă. *)

I.

Nu-i vorbă! rēi sūnt oamenii, în-cât mai rēi nici n'ar pute să fie. Chiar și acela pe care toată lumea l scie de bun, își are ciasurile de rēutate și nu avem decât să l atingem, unde l doare, pentru ca să l facem mai dăr decât pe alții. Dar Nenea Mihu tot om bun rămâne.

Se și cuvine însă unui om din oameni, ca dēnsul să fie de bună chibzuială, să cumpenească vorbele și să umble mai mult călare de cât pe jos.

Acasă asta-i altă vorbă!

Oamenii s'au obișnuit a ȋice mai bucafos „la Mihu. Safta” decât la „Săfta Mihului”, fiindcă... așa-i lumea! Când oamenii nu au ce face, scornesc o vorbă și și petrec vremea cu ea.

*) Din „Convorbiri literare”.

Să te ferească Dumnezeu să nu cați pe gura satului!

Pentru aceea, când Safta începe să facă gură Nenea Mihu își pune mâ-nile în cap și i dică:

Nevastă! nu mē da pe gura golanilor.

Ear apoi caută să i facă pe plac, numai să scape de urechile vecinilor. Astfel, cam într'un chip și cam într'altul, Safta face să treacă de stăpână în casă.

Dar se ȋice că nu-i stăpâna fără stăpân.

E cineva și mai presus de Safta. Nenea Mihu are doi feciori vo-nici și o fiică frumoasă.

Feciorii, fiindcă sūnt doi și feciorii, ori cât de vo-nici ar fi, stau sub porunca părintească; Marta însă e singură, adevă nu mai are în casă pe nimeni deopotrivă cu sine.

Încă pe când era în fășii, Marta avea obiceiul de-a pune toată casa în mișcare.

Nenea Mihu, aȋdind-o plângēnd, alerga plin de îngrigare din grajd, ori din curte în casă; eară Safta, ori unde ar fi fost, trăsăria și ȋicea: „Vai de mine! fata plānge!”

Astfel, cam într'un chip și cam

într'altul, Marta se făcuse stăpână peste toți stăpânii din casă.

Și cu cât creșcea, cu atât i se lăția stăpânirea, căci — vorba lui Nenea Mihu — fata mare-i cînștea casei.

Dar tot nu e stăpână fără stăpân.

Ce e drept, cât ține prejma casei nu se găsia nimeni mai presus de Marta; dar lumea e mare și multe lucruri se găsesc într'ēnsa.

Când Marta ese la joc și trece de alungul uliȋilor, nevestele și babele pismașe de tinerețe grăbesc la porțiȋă și privesc în urma ei. E frumos cum își ține capul, cum își poartă trupul și cum se mlădie la tot pasul; și frumos îi șede pērul creș pe frunte, frumos i se lipesc bogata salbă pe sin, frumos îi cad alȋțele pe brațe și cătrînșe bătută în fir frumos i se rotunȋesce pe pulpe. Chiar babă să fii o privesci și ai dori să o tot veȋi.

Oare cine, soro?—ȋice una.

Cine altul, decât Toderică?—ii răspunde alta.

Toderică?—Așa umblă gura satului. Nici că visezi, din ce scornesc o poveste.

Pentru ca să vorbim drept, Toderică e Toader, ba chiar Tudoroiu.

Lasă că avea din cine să iasă, fiindcă și tatăl'seu, Cosma Florii Căzacului, samēnă cu dēnsul. Fecior și tată, când calcă, punte le scărȋie sub picioare.

La joc Tudoroiu se tăcea mai mult Toderică de cât Toader și ȋi-o duce și frământă, încât să pui rămășag, că ȋi-ar pute juca pe urȋeală fără ca să ȋi incurce firele.

E bun la veselie, deschis cu fēcăii, darnic unde-i vorba să se arete și prea mult îi place să sūguească la joc și la șeȋetori cu fetele.

Când, la joc, Marta se ivesce în prejma vederii lui, Toader scutură din cap și neteȋesce pērul de pe frunte, ridică din umeri și își potrivește peptarul pe trup. Ear dacă ea să apropie, dacă este aproape de dēnsul, Toader îi dică: Ce mai faci, Marto?

Ea răspunde: Mulțămesc de întrebare, bine!

(Va urma).

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După înregistrarea stenografică al dietei).

Sedința din 1 Maiu 1879.

Al. Roman: (Sfârșit). Dânsul vorbește de două sute de scoale. Sunt două sute nu știu, vor fi poate mai puține; cumcă învăță limba română cea mai mare parte, o știu, cauza este, că Maghiarii locuiesc mai cu samă la cetăți și au lipsă de cunoștința limbei. Eu însumi am fost într-o școală de aceste, în Pitești. Acolo s'a întâmplat, că curatorul, care aduce din Transilvania și alungă popii, a trăit în neînțelegere cu popa. Ce a făcut? A denunțat guvernului pe popa, că nu propune limba română. Întâmplându-se să mă întâlnesc cu el, m'a rugat să spriginesc rugarea lui la ministru de culte. Nu mă laud cu ceea ce i-am spus. Dară servește spre onoare ministrului, care la rugarea curatorului amintit de mine, a răspuns: Suntem în țară liberă, constituțională, eu nu alung pe popa. Dacă nu voiesc să propună limba maghiară, este în linia primă paguba învățăcelilor; de altminte voi cerceta eu după starea lucrului și atunci voi ști eu susține valoarea dispozițiilor. D-lor cu toate că n'am obiceiul a mă provoca la alte statură, trebuie să observ acelor ce o fac, că în România libertatea individuală și cu deosebire cea confesională este în mare onoare. La noi un anglo-român nu coutează să se facă membru vre-unui casin, nu coutează cetățoi române, pentru că îndată este denunțat că e daco-românist și apoi vai de el! pedeapsa cea mai domoală ce-l așteaptă este permutarea. M'am plăns însumi la dl ministru respectiv contra procedurii de felul acesta și acum ni se dă ocazia a descoperi că un funcționar de poziție mai înaltă întrebându-l de cauza deportației, spre marea mea surprindere, a răspuns: „Să mai facă acum și acolo Daco-Romanie.“ I-am spus aceasta încă atunci respectivului d. ministru, cu care ocaziune i-am descoperit: neg, că sunt daco-romaniști între funcționarii români și dacă sunt să se depărteze aceia, dară să nu se depărteze nimenea în urma unor nerușinate denunțări.

Pentru mine este o dureroasă experiență și împregiurarea, că funcționarii statului în provincie (districte) nu se poartă cum se cuvine funcționarilor statului, ci ca oameni de partidă, ca reprezentanți ai naționalităților, și aștăzi am ajuns acolo, încât în multe privințe, cu deosebire însă în privința limbei stăm mai rău, decât am stat în timpul lui Bach. În mânia legii de îndreptățire egala judecătorii, solgăbirăii nu primesc petițiilor redactate în limba română, eară dacă le primesc, respectivul poate aștepta răspunsul în ceea lume. La tribunale mai figurează haiducii ca întreprinși măcar că în concursul publicate totdeauna figurează și pretenziunea pentru cunoștința limbei, la denumire însă nu se bagă nici într-o samă.

Madarasz st. meu deputat-soț a vorbit despre autonomie. Ve place a ve lăuda pururea, că libertate de limbă și autonomie bisericească, ca la noi nu mai este. Este adevărat, principiul este enunțat, dară nu se prea mână; pe când în România, biserica protestantă cu deosebire, se bucură de astfel de drepturi, încât popii ei, cari vin mai cu samă din sâcuiime, în privința ierarhică se află sub superintendența reformată ardeleană. Aceasta este o autonomie bisericească d-lor, care de sigur aici în monarhie nu ați suferi-o. Ceea ce privește presupusa înțelepție a Românului, că

în Ungaria Maghiarii de o mie de ani nu au putut stărpi pre Români, pe când în România Români au stins pe Bulgari și pe Greci, să-mi fie dar permis a observa, că tot ce s'a țin în acea foaie, până la un fir de păr e tot neadevăr. Acolo nu s'au luat bisericele de la Greci și de la Bulgari, nici altă avere a acestora. Ce au avut au și acum. Adevărat că în timpul domnitorului Cuza statul au secularizat averile bisericesci și pe cele cari străinii, sub pretext religios scură aș le însuși, le-a luat înapoi. Ocuparea acestor averi s'a întâmplat în timpul domniei turcesci lăcătul domniei române pentru bani. Atunci s'a întâmplat că din una din suburbiile Constantinopolei Grecii au trecut cu mulțimea dincoace. Acestia au pus mai târziu mâna pe bunurile bisericesci, au introdus limba greacă în bisericele românești, care a și domnit aproape un secol — precum domnise mai înainte cea slaveană două sute de ani.

Când Românii i-au alungat, n'au făcut altă, decât au luat înapoi ceea ce a fost a lor.

În bisericele susținute de Greci și de Bulgari până în ziua de astăzi se folosește limba greacă sau bulgară.

Aladar Molnár prea stimatul meu coleg deputat a pășit cu întreg aparatul elocutenței și al specialității sale pentru proiect. Sunt foarte recunoscătorii față cu moderațiunea și demnitatea, cu care a tratat obiectul și asupra mea a făcut impresiune plăcută descoperirea, că dânsul nu e șovinist. Ar trebui să răspund la argumentările lui, pentru că am văd că pe dâns se pune mare pond atât în casa aceasta și pe cum bag de samă și în presă i se atribuie oare care însemnătate, care nu o au, voi spune și pentru-ce.

St. d. deputat dice că statul unguresc nici odată nu s'a născut a răspândi cu puterea limba maghiară sau a priva pe alte naționalități de limba lor. Recunoaște apoi, că aceasta în seculul nostru nici nu este cu puțință, dară îndată după aceasta dice, că de aici încă nu urmează, că acum nu ar fi cu scop de-a răspândi limba maghiară. Într-aceasta eu vîd o contradicție.

St. d. deputat vrînd să combată pe dl deputat Polit citează Belgiul. Nu-mi plac provocările, devenite la noi în obicei, la Anglia, America, Belgii. Dau în toate părțile să pună mâna pe ceva, numai nu studiază situațiunea de aici de-a casă, ceea ce ar fi de lipsă. Precum omnis similitudo claudicat, așa schioapătă și toate asemănările cu străinătatea. Noi trebuie să comptăm cu împregiurările noastre și cu factorii existenței. Așa dară și când ar fi adevărat, că Flandrezii în Belgii trebuie să învețe limba franceză, acolo sunt alte împregiurări. Pot însă asigura pe on. casă, că tocma în zilele aceste am avut norocirea a vorbi cu unul din funcționarii consulatului belgian, care mi-a spus, că în Belgii nu există Francez, care ar îndrăzni, fără de cunoștința limbei flandreneze, a cere o funcțiune în ținuturi, unde majoritatea populațiunii este flandresă.

Esemplul ce a avut bunătate a-l aduce înainte despre confiniile militare este un eflus al absolutismului, într-o provincie administrată militară. Că în contra acestei n'au remonstat cetățenii nu dovedește nimica. Dar iubitorilor noi toți protestam când umbrau să ne pună în spinare limba nemțască? Nu! ci am așteptat împregiurări mai favorabile, cari ne-au pus în pozițiune de-a ne recăstiga dreptul nostru de stat și așa am scăpat și de cătușile limbei germane.

St. deputat vrînd să justifice legalitatea acestui proiect de lege se

provoacă la onoratul antic *corpus juris*. Nu negăm, că legea și alte mai multe, care sunt citate, există, scim și pentru ce există? Pentru că limba maghiară trebuie să se introducă și să ocupe locul celei latine, căci în toată Europa numai noi am mai fost cari ne ținem de limba latină. Mergînd însă tot mai departe, precum voiți și acum a merge mai departe — fiindcă *l'appétit vient en mangeant* — până la acea epocă nefericită, când ați prescris naționalităților termen de șase, de ce ani în care trebuia să învețe unguresce, așa fiind și în proiectul de față termenul de 4 ani mi-a adus aminte termenul de 6 ani hotărît pentru Croați — preste legile acele istoria a trecut la ordinea zilei. Nu voi aminti întâmplările, să-mi fie permis a aminti numai de starea faptică urmată după ominosul termen prescris fraților Croați, după care în Croația nu numai că este limba croată exclusivă a guvernului în toate ramurile, dară reprezentanții ei, cari sed împreună cu noi în dietă au dreptul să vorbească și aici în limba lor.

Provocarea la astfel de legi așa dară nu dovedește nimica. Nu dicem că ceea ce este în *corpus juris*, nu ar fi legal, însă pentru că este ceva legal nu urmează să fie și drept; nu trebuie uitat că de multe ori legalitate mare e și nedreptate mare. *Summum jus summa injuria!* Se vede că aceasta o uitase, dară a mai uitat și alt ceva ceea ce țin a fi mare uitabilitate din partea unui bărbat cu spirit ager cum e dl deputat, care se provoacă necontenit la legalitate. De aceea mă voi silii a-i împrăștia memoria; dânsul adevă a întrebare pe dl deputat L. Mocsáry, în care lege lovesce proiectul de lege? Aceasta nu e tocma lucru așa greu, este articolul XLIV din 1868 pe care-l uitase st. condeputat și nu e mirare dacă însuși guvernul uitase legea pentru naționalități. În introducerea acestei legi se dice, că egala îndreptățire a naționalităților se restringe prin măsuri speciale numai cu privire la folosirea oficială a diverselor limbi și încât pretinde posibilitatea unității țerei, guvernării, administrațiunii și justiției. Aceasta e lege clară și dacă se alterează fără de-a se sterge, eată o flagrantă vătămă a legii. Mă mir că deputatul colegă, om ager la minte, a apărut cauza aceasta rea cu astfel de sofisme și cu o căldură deamă de-o cauză mai bună.

St. deputat a vorbit despre o deputațiune slovacă, care la timpul său s'a adresat către dânsul cu rugarea din care se vedea, că în anumite comune locuitorii vor să învețe copiii și unguresce. Nu țin că deputațiunea Slovacilor a fost poruncită, dar aceasta nu este cauză nici argumentare, că proiectul acesta de lege ar fi necesar. Dorința deputațiunii slovace se poate împlini foarte ușor; nu le trebuie alta decât să-și ia un învățătoriu, care să știe și unguresce.

Stim. condeputat dice că de aceea trebuie introdusă învățarea limbei maghiare în mod obligat, pentru că bietului tot i lipsese puțință de-a influența pregătirea planului de învățământ; eară acei cari pregătesc planurile de învățământ din antipatie nu primesc limba maghiară între obiectele de instrucțiune. Asigur pe stim. colegă, că în ținuturi române sunt comune serace muntene de câte 60—80 case în care se propune limba maghiară dar nu există exemplu, ca cineva dintre acei susținuți să fie escamotat undeva din planul de instrucțiune limba maghiară.

St. colegă a pășit foarte agresiv contra d-lui ministru de instrucțiune publică, din cauză, că nu introduce limba maghiară în institutele teologice. Procedura aceasta a deosebit agerului condeputat care în punctul

acesta e de acord cu estemiștii, nu o țin că ar fi diplomatică.

Eu așa cred, că d-l ministru e foarte cunoscut în politica s'a de instrucțiune, el știe foarte bine pentru ce nu conturbă în privința aceasta și pe clerul catolic, dar st. condeputat încă n'a cuprins politica ministrului, de altminte ar băga de samă, că dacă-l atacă, nu o scoate la cale. Nu voi spune care este cauza împregiurării de d-l ministru nu jignesc pe popi și nu i-a părut bine când a vădut pe condep. Ign. Helfy și pe alții din estrema stângă că, spriginind pe st. condeputat Aladar Molnár, i-au cuvîntul contra lui. (*Saușim! Saușim! Spune!*) Voiu spune. N'ați bagat de samă, când a terminat st. condeputat Aladar Molnár discursul său cum dl ministru de instrucțiune publică la dogenit părintesce — corbul și la spălat puil — pentru că a sumuțat contra domniei sale stanga estemă și apoi a dat o lecțiune și d-lui deput. Ign. Helfy, pentru nedestieritatea sa. Este o coincidență deosebită și instructivă că stanga estemă spriginesc cu atâta vehemență guvernul în cestiunea aceasta de învățământ. Din parte-mi, când aș fi guvern și aș vedea că mă pîrtinesc stanga estemă, aș dice: *Timeo Danaos et dona ferentes*. Însă când toți de toate părțile dau în ministru, dar el nu spune adevărata cauză a politicii sale, ci eartă mai vîrtos aceluia, cari nu știu ce fac, fiind provocat la aceasta, voiu spune-o eu. D-l ministru al instrucțiunii publice știe prea bine că clerul catolic este mânia sa cea dreaptă în maghiarisare; afară de aceste cestiunea mai are și altă latură. Înlocuindu-se limba latină în institutele teologice cu limba maghiară le-ar pute veni și Slovacilor, cari au fost în deputațiune, în minte, dorința justificată, ca și teologii lor, cari au mai târziu să le fie păstori sufletesci să învețe științele teologice în limba în care au să le vorbească.

Aceasta este cauza că d-l ministru nu conturbă clerul catolic și apoi și: „cum patre goardiano semper bene“ (*Înțaritate în stanga*).

Lui L. Mocsáry st. deputat i s'a țin, că autonomia bisericească adusă contra proiectului este numai pretext. On. casă aceea nu este argumentare bună, pentru că trebuie să vă aduceți aminte de patentă și de servițiile ce le-a făcut atunci autonomia bisericească, pentru a cărei susținere neatină prea st. nostru condeputat, pe care l'a chemat d-șeu la sine s'a spus și închisorei. Din istorie nu este eschisă și pe viitoriu o astfel de eventualitate. Aceasta nu este pretext d-lor. Este drept dat de dieta țării tocma așa cum e autonomia bisericească, libertatea religioasă și este asemenea de prețuit dreptul limbei, asemenea neprescriptibil, pentru că fiind născut cu noi și înalienabil, nu are nimenea drept a-l vătămă și nimici cu puterea. „In hoc Cesar potuit juris habere nihil.“

În sfârșit, când am aruncat privirea asupra discursului celui mare, care cu întreg aparatul, știința specială și elocuență a apărut proiectul, esaminând toate argumentațiunile câte le-a adus mi-am adus aminte de declarațiunea stim. condeputat, că nu e șovinist și am țin în mine însumi: totuși e șovinist. (*Înțaritate în stanga*).

Încercarea s'a adus înainte pentru motivarea proiectului. S'a pus cestiunea încrederei și a bunei înțelegeri. Încrederea d-lor e ceva ce nu se poate forța ea vine de sine, atunci însă când este împrumutată. Am audiat dicîndu-se din partea mai multora și tocma și st. condep. Al. Molnár dise, să facem noi pasul cel dintâiu. Noi Românii l'am făcut cu ani înainte. L'am făcut în cea mai deplină sinceritate și cu toate aceste n'am făcut experiența că am fi împințați cu aceeași încredere.

Întemplări de-aceste sunt însă acum obicnuite.

În privința inițiativei la încredere îndrănesc a întoarce lucrul și conform convingerei mele a dice, că pasul cel dintâiu să-l facă acela, care are puterea în mână; acela să se apropie mai întâiu, pentru că el are mai multe mijloace de-a croi încrederea împrumutată.

Stim. amic a amintit de buna înțelegere. Pentru buna înțelegere d-lor, țin că ar duce la scop numai un proiect de lege conform căreia în comune de două elemente, vorbesc despre poporul maghiar și român și se pot înțelege și ceilalți, s'ar face cu puțință enunțarea, ca să se învețe limba maghiară în comune române și vice-versa limba română în comune maghiare. Atunci ași primi proiectul din toate puterile. Dară de oare-ce ved, că sub pretext futil a-decă, pentru a se da limbei naționale a statului un teren mai mare decât îl dă mintea trează și legea, decât îngăduie dreptul; când darea unui teren mai mare se face cu umilirea părții celei lalte și cu desprețuirea limbei sale, cu înapoierea chiar a acesteia, mărturisesc că atunci nu sunt în stare a cuprinde o astfel de bună înțelegere.

Încă numai unui condeputat mai vreau a-i da tributul meu de mulțumită; a face aceasta este pentru mine o plăcută datorință. Acesta este Lud. Mocsary st. condeputat din a cărui discurs vorbește convingerea, iubirea de patrie și cruțarea față cu diversele naționalități; și care a avut bărbăția de-a vorbi pentru dreptate, pelângă toată presiunea, deprinsă la noi în țară și pelângă toate că partida sa proprie a vorbit în contra.

Înainte mea atâta este de superior, cât este de superioară mintea față cu pasiunea. Mi-a plăcut foarte mult, pentru că, vedând că totuși s'a aflat în casa aceasta, cel puțin un deputat maghiar, care a îndrăsnit a lupta contra torentului, a desaproba pe față nedreptatea și forțarea ce se intenționează a se comite și așa a spune națiunii maghiare un cuvânt cum nu s'a audiat până acum din casa aceasta: încep a spera, că va avea următorii, eu mă încred pe deplin în mintea cea trează a națiunii maghiare și așa cred, că discursul lui va face propagandă. Primească dară mulțumita mea. Tot așa trebuie să amintesc, că dela președintele acestei case am audiat un cuvânt cum n'am mai avut ocaziune a audia în casa aceasta, atrăgându-ne atențiunea, cu deosebire a acelora, cari vor vorbi pentru proiect, să vorbească cu linisce: aceasta este o astfel de nepărtinire, astfel de nobilitate de inimă, încât nu pot a nu mi exprima mulțămitoarea mea recunoștință pe față.

După aceste voi spune pe scurt pentru ce nu primesc eu proiectul de lege (*S'audim!*)

Înainte de toate este punctul de vedere pedagogic, la care au reflectat mai mulți deputați. Nu invidiez lauda ce se cuvine redactorului proiectului pentru descoperirea, că tocma scoalele populare sunt chemate ca în tr'en-sele să se învețe limba. Dacă ar fi aceasta chemarea scoalelor populare atunci ar trebui a se introduce limbile vechi clasice, limba greacă și latină, limba franceză și alte limbi culte. Copiii, cari în timpul de eamnă abia umblă trei-patru luni la școală, vara, în cele mai multe cazuri nu umblă, dacă vor învăța limba maghiară una, să dicem două, până în trei oare pe săptămână, când se întorc la plug uită tot ce au învățat și toată osteneala devine zadarnică, dar aceasta încă nu e mare rău. Răul cel mai mare este că timpul acela nu l-au putut folosi să învețe ceva în limba lor și așa rămân în ignoranță. Eu nu ved folos practic în învățarea limbei maghiare în școalele populare. S'a dis-

că copiii vor avea ocaziune să vorbească cu cineva, pentru că acolo vor fi cum a dis st. condeputat Madarasz, la fie-care scaun solgăbirăesc, funcționarii statului. Din parte mi nu mă măgulesc cu aceea, că copilul, care se întoarce din școala poporală la coarnele plugului nu va uita ungureasca, dar nici cu aceea, că el se va preumbla în a șasa comună pentru că să vorbească cu dl solgăbiru unguresce.

Privitoriu la soartea învățătorilor proiectul conține o reală confisecare de drept. Pentru că dreptul, ce și l-au câștigat bonafide, ca pe baza diplomelor să instrueze, preste patru ani se perde. (Ref. Nu stă în lege). Stă în § 3. Limba nu se poate învăța în chipul acesta. Învățătorul care are un salariu de 40—50 fl. și pe acesta îl încasează cu destul necas, nu poate merge la cetate să învețe unguresce. A constringe însă la aceasta pelângă pierderea oficiului, și pe când el pelângă multe lipse abia e în stare ași susține familia sa mai cheltuie deosebit mai multe luni în vre-o câțiva ani, e mai mult decât crudelitate.

Mi-am spus părerile în privința legalității și autonomiei bisericești mai înainte când am reflectat antevorbitorilor mei. Dar pe ce pun pondul cel mai mare este punctul de vedere politic. Dacă mă gândesc la posomoritul rol, ce l joacă monarchia noastră de un timp încoace, că i lipsesc independența cuviincioasă unei puteri mari și prin urmare îi lipsesc ori ce inițiativă și într'aceea și seacă puterile, că și asigură cu lingușiri amicitia celor doi țeri nordici și între politicile cele pline de valuri, când se lipesce de unul când de altul; pe sine se ține putere nordică, pe când nici pozițiunea geografică nici misiunea politică nu o califică de atare, atunci nu înțeleg în adevăr politica, care prin astfel de proiect de lege prin nouă neînțelegeri și neîndestuliri poate numai slăbi monarchia și de altminte nu prea impunătoare în afară.

Noi suntem stat de popoare, Völkerstaat. Numai pe o astfel de basă se poate organiza monarchia statornic. Nu se poate organiza pe basa aceasta, trebuie să înceteze; îndată ce va înceta cauza existenței și ea va înceta. Acele două puteri, în a căror roci de alianță se află monarchia noastră și cari poate ne sunt inimi, consideră pe Austria drept obiect de compensațiune. (Oho!). Ca să nu o considere astfel, e de lipsă de conclucrarea tuturor popoarelor, pentru că să poată cu succes reziste tuturor pericuilor, căror eventual va fi espusă.

Fie-care epocă își are ideile sale. A fost a religiunii, dar lupta n'a încetat până religiunea nu și-a eluptat libertatea.

Acum domnesce idea naționalității, și scim ce putere are în prezent; idea naționalității a creat Italia unită și puternică Germanie; idea naționalității a dărimat înaintea ochilor nostri un imperiu și în epoca aceasta venim înaintea casei cu proiecte ce conțin astfel de inspirațiuni bolnave? d-lor asta e stare bolnăvicioasă, la care este aplicabil proverbiul român: „Cetatea arde și bătăna se peaptenă.”

Nu mă măgulesc cu speranță, că voi pute convinge pe cineva din casă, sau chiar majoritatea, n'au fost acesta scopul discursului meu, pentru că ar fi lucru îndesert a lupta contra prejudețului. Am vorbit însă, pentru că mi-am ținut de datorință, ca deputatul țării, a spune de ce păreri sunt concetățenii mei români și de ce se tem. Am trebuit să vorbesc, „ut salvem animam meam.”

Mie nu mi e frică de amenințările cu care prin acest proiect se amenință Românii, de maghiarizare, mi frică însă de amărăciunea ce se va naște peste patru ani, de sila și de nesfârșitul șir al vecsațiunilor.

Românii învață cu bucurie unguresce, ei însă învață limba cu atât mai bine atunci, când nu sunt siliți, de altminte fie-care acțiune naște reacțiune. Reacțiunea care a culminat în triste evenimente de la 1848 a fost produsul unei asemenea acțiuni. Atunci a resonat tare cuvântul „Camarilla”. Să stărim dintre noi și lucră, poate veni un timp, când apa se va mână la moara altei camarille, pe care o întrebuințează drept armă precum a mai întrebuințat-o și mă tem, că dacă se primesc proiectul acesta se vor coace în scurt timp posomorite poame, mă mai tem, presimțirea unei prorocie sinistre mi-o șoptesce, că poamele acestui proiect nenorocit se vor coace de odată cu poamele amare ale ecuivalentelor poameilor din proiect.

Dacă nu mă înșel — de contrainici că mă gândesc — proiectul acesta judecând după antecedentii, va fi primit în casa deputaților cu mare majoritate; mai este casa magnaților, care ca *corpus maturum* cu misiunea ei moderatoare poate va împedea ridicarea acestui proiect la valoare de lege.

Dacă nu se va întâmpla nici aceasta, mai rămâne o rață de speranță: Majestatea Sa regele, care, când a restaurat constituțiunea, a anunțat pe față aceste cuvinte mari: „Pace vreau între popoarele mele”. Sper că Majest. Sa regele în puterea dreptului seu de grație va abate de la naționalități sarcina pedepsitoare și nemeritată ce se intenționează a li se impune.

Acest fel de speranță îl permite și împregiurarea, că, de oarece în jumătatea de dincolo a monarchiei, sau în Reichsrath, la plânsorile Cehilor, Polonilor, Italienilor tirolieni tocma în zilele aceste în cauza limbei, li s'a dat din partea ministrului respectiv răspuns liniscitoriu, că pentru încetarea gravaminelor și până acum s'a făcut mult, în viitoriu însă se vor lua măsuri și mai puternice, nu cred că la noi să se facă tocma contrariul.

Intr'aceea toate sunt cu puțință, dar dacă proiectul acesta va deveni lege mi-e teama, că poporul român, desperând de viitorul seu, va veni la convingerea, că în patria aceasta precum în trecut cu deosebire în timpul principilor protestanți din Transilvania, așa și în viitoriu va fi persecutat, apăsător, dară nici odată fericit. *Tantum ambitio potuit suadere malorum.*

Mă voi ruga lui Dumnezeu să abată pericolul ce fâlfăie dinaintea ochilor spiritului meu dela patria mea și dela locuitorii dintr'ăsa. După aceste am onoarea, a pune pe masa casei deputaților următoarea moțiune:

Având în vedere că dreptul de întindere al limbei maghiare este regulat de ajuns prin articolul XLIV din 1868 și că pentru punctul de vedere al învățării ei a îngriji art. XXXVIII din acelaș an: casa deputaților punând la o parte proiectul de sub Nr. 118 resp. 145, trece la ordinele zilei.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiu, în 1 Iunie.

Țiarul „Grazer Tagespost” comunică următoarea scire sensațională din Viena: „Perplesitățile cu curia, care în urma convențiunei încheiate cu Turcia nu mai țin guvernul austriac de îndreptățit a pertracta despre înființarea eparchiilor bosniace, au sgușit sănătatea lui Andrassy și el va trebui în curând să și iee concediu. În zilele aceste, baronul Haymerle va sosi din Roma la Viena, pentru a substitui pe Andrassy în timpul concediului. Pertractările cu Potocki despre primirea ministerului

de externe s'au spart. Ca simptom însemnat este a se privi, că Andrassy a propus pentru ambasadorul Zichy marele cordon al ordinului leopoldin, însă împăratul a refuzat acordarea lui.” Foile oficiale se grăbesc a desmînți aceasta scire, însă ceva adevăr ea totuși conține.

Drept balsam pe rana contelui Andrassy se telegrafează din Mostar la „Pol. Cor.” că aflându-se generalul Guran (Român) în Gațco s'au prezentat lui toți preoții greco-orientali și și-au exprimat mulțămirea lor pentru ajutorul estraordinar, ce l-a dat Maj. Sa poporațiunei.

În România ambele camere și-au finit verificările titlurilor. Senatul și-a ales biroul. În urma rugărei mitropolitului primat de-a se alege un laic, s'a ales president C. Bozianu în contra lui M. C. Iepurean; vice-presidenți: G. Leeca și Petru Opran; secretari: colonelul Pilat, colonelul Angelescu, Costin Brăescu și D. Pișca; cuestori: N. Bujoreanu și B. Șeicar. Camera deputaților a ales president pe C. A. Rosetti.

În Rumelia resăriteană nu este nici astăzi încă pace. Aleco-pașa se vede a fi un om puțin energic. El nici simbolului turcesc nu și-a știut face dreptatea cuvenită. El și-a recrutat ampoliați aproape exclusiv numai dintre Bulgari; la reflectările Porței în aceasta privință el a răspuns, că numai între Bulgari a putut afla buni administratori.

Raporturile din Constantinopol spun, că Poarta își concentrează toate puterile pentru a se pregăti la un resboiu contra Greciei. Trupele turcesci s'au dirijat dela Scodra către granița tesalică și la Ianina se va institui o tabără. Repararea drumului de la Ianina la Prevesa s'a dispus și se și lucră la el din resputeri.

Rescoala din Algir pare a fi provocată prin cuvântările unui fanatic moslemitic, care ce numesce Șerif (descendentul profetului). Până acuma a revoltat două neamuri contra vâtilor lor, cărora le impută a fi păcătuit în contra coranului, pactând cu păgânii. O mie de însurgenți au atacat pozițiunea din Oredaa, care fu aplată de două companii vânători și o escadroană spahi. Însurgenții fură bătăuți și perdură 50 morți.

Varietăți.

* (Dar împărătesc). Majestatea Sa împăratul s'a îndurat prea grațios a dăruia din șatula Sa privată bisericei gr. or. române din Zlatna suma de 300 fl. v. a.

* (Înștalarea episcopului gr. cat. din Oradea mare Mihaiu Pavel) avu loc Dumineca trecută cu mari festivități. La banchețul, ce se țină în residența episcopescă episcopul a ținut trei toaste, unul pentru Papa, altul pentru Maj. Sa regele și al treilea pentru metropolitul Vancea. Comitele suprem baronul Döry a ridicat paharul în sănătatea noului episcop.

* (Promovare de doctor) Domnul Augustin Dumitrean, fost premiat în anul trecut la universitatea din Budapesta pentru o lucrare a sa din patologia intitulată: „Despre transformarea glandulelor Payeriane la tifl abdominal” și fost medic asistent în spitalul „rokus” fu promovat de doctor în științele medicale universale.

* (Trefort) Ministrul de instrucțiune publică a oprit întrebuințarea cărței: *Istoria Transilvaniei și a țărilor din jur pentru clasele gimnaziale superioare. Blasiu 1872.* compusă de dl profesor Benjamin Pop din Blaj.

* (Situația Cislaitaniei) Baronul Walterskirchen în ziua adunării pentru alegerile deputaților între al-

tele a ȃis: pentru c a ce s ntem noi, nu scie nici un om pe lune. Totul e o monarhie; o parte a ei, Ungaria, se numesce un stat independent,  i patria noastră e a a dară o monarhie minus un stat. Totu i insă nu ne e ertat a vorbi  i de restul acesta al monarchiei minus statul, ca de un stat propriu, nu ne e ertat a stărui, a'i asigura acestuia prerogativa unui atare, pentru că indată să ȃice: Ei s nt trădători, petrifica i!

* (Un duel ruso-român). ȃiarul „la Lombardia,” dela 27 curent care apare in Milano, publică următoarea rela iune ce i se trimite din Como:

Eri a avut loc un duel cu pistolul l ng  Mendrisio, între d. Cat..., român, din Bucuresci  i domiciliat la Milano,  i între d. comite Tom..., rus din Moseva.

Causa duelului a fost o conversațiune foarte animată: cel dint iu sus inea, că la bătălia dela Grivi a, l ng  Plevna, Românii s'au bătut ca nisce lei, fără vre-un ajutor din partea armatei rusesci; el sus inea, că armata română a fost chemată in grabă de marele duce Nicolae printr'o telegramă directă c tr  principele Carol al României, in care se ȃicea:

„Trece i Dunărea cu o tiri, rea Voastră, altfel cauza noastră este perdut .”

El probă, că victoria Rom nilor a fost recunoscută de acel general Osman-pa a, incredin  nd spada sa, după căderea Plevnei, unui general român, cărui i-a ȃis următoarele cuvinte:

„Vouă gloria!”

Cel de al doilea sus inea, că armata rusă a scăpat mica o tire română, re u organizată, condusă de generali ignoran i; că libertatea de care se bucură acum România este o curată operă de umanitate a Rusiei; că na iunea română este o na iune ignorantă fără recunoscin a,  i că nu merită decât dispre ul  i nimic mai mult; el a adăugat, că ministeriul Brătianu-Cogălniceanu a furat milioane dela Rusia,  i alte asemenea insulte.

Eacă cauza duelului.

D. comite Tom..., rănit sub coastă, f  transportat la Lugano,  i astfel se termină această ceartă pentru onoarea națională.

„Curier. Bal.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.”)

Viena, 13 Iunie n. „Politische Correspondenz” publică următorul comunicat: o hotărire a guvernului cu privire la executarea convențiunii austro-turcesci nu s'a luat încă. In momentul dat se vizitează din parte militară localităţile de garnisoan   i se statoresc modalităţile  ntr rei. Va at rna dela rezultatul cercetărei, cum  i când va av  loc ocupa iunea, pe ce localitate se va estinde ea, sau dacă guvernul va renun a cu totul la ea pentru timpul procsim.  n legătură cu tenden ele politicei guvernului  ntreprinderea va cauza un minim de spese, ceea ce a fost idea fundamentală la încheierea convențiunii. Faptele vor fi cea mai bună resfr ngere a calumniilor, cari se bazează pe o manevră de alegere.

Bursa de Viena

din 13 Iunie n. 1879.

Argint	— —
Galbin	5 51
Napoleon d'aur (poli)	9 27

Estras din foaia oficială „Budapesti K zl ny.”

Licita iuni:  n 16 Iunie imob. lui Vas iu T lan in Siplac (judec. cerc. S n-M rtin); in 25 Iunie  i 25 Iulie imob. lui George M rian in Abrud; in 25 Iunie  i 25 Iulie imob. lui Alecsandru Gagzi in Ro ia; in 25 Iunie  i 25 Iulie imob. Veronice  Bobar in Abrud (judec. cerc.

Abrud); in 7 Iulie imob. lui Carol Wagner  i so i ca eredi după Stefan Teslar in Aiud (judec. cerc.); in 17 Iunie  i 17 Iulie imob. lui Alecsandru Ra  in Turda (trib.); in 5 Iulie  i 5 August imob. lui Onu Goga  i so i in Crăciunel (judec. cerc. Media ); in 24 Iunie imob.  i mobilele lui Mih il Klein in Bod (trib. Bra ov); in 16 Iunie  i 16 Iulie imob. lui Mih il Petrescu in Bretea (trib. Deva); in 3 Iulie  i 9 August imob. lui Sandu Gologan in Săcele (trib. Bra ov); in 17 Iunie imob. lui Petru Konnerth  i so i in B gaciu (trib. Ibașfalău); in 12 Iulie  i 12 August imob. lui Frideric Bell  i so iei sale in Sib iu (trib.); in 5 Iulie  i 5 August imob. r masului după Petru Grommen  i so iei sale in Cisan die; in 23 Iunie imob. lui Ioan Rachitan in Gale  (trib. Sib i); in 27 Iunie  i 28 Iulie imob. lui David F l p in Lita-ungurească (judec. cerc. Sz kelyhid); in 7 Iulie  i 7 August imob. lui Pavel Buful in Borgo-Suseni (judec. cerc. Năsăud); in 16 Iunie  i 16 Iulie imob. d-nei Sigismund Siggarto  i so i in Deva; in 16 Iunie  i 16 Iulie imob. Catarinei Keller in Gelar (trib. Deva).

R tiociniul comitetului balului român din Viena.

(4 Urmare).

Din Viena.

Maiestatea Sa  mp ratul Francisc Iosif 1 100 fl., Maiestatea Sa  mp r teasa Elisabeta 50 fl., Alte a Sa imperială archiducele Albrecht 50 fl.

a) Prin d-na Angelina de B l cean (166 fl.)

DD. Escel. Sa Ioan de B l cean 50 fl., I. B. Demetrio 100 fl., D. Steriade 16 fl.

b) Prin d-na Matilda Dumba (308 fl. 40 franci).

DD. Spiridon G. Topali 25 fl., Georges Zinner, banchier 10 fl., Georges Chila-diti. consul dela Maie t.  mp r. de Pers  20 franci, Simon Ritter v. Zechany 10 fl., Peter Comploier 20 fl., Heinrich Ritter v. Maurer 10 fl., bar. Dr. Clauer 10 fl., Catharina Hagyi-Risto 15 fl., Charilas Stavro 20 franci, Pantaleon Iacovides 10 fl., Teodor Dumba 30 fl., d-na Matilda Dumba 20 fl., George v. Metaxa 15 fl., Simon v. Metaxa 10 fl., Iohn v. Metaxa 10 fl., Sterio Georgias 10 fl., Alesander Dudumis 10 fl., Graf Montecuculi 10 fl., Moravitz 10 fl., Iean Christomano 10 fl., Naum Zechany 6 fl., Etienne Scanavi 6 fl., L. Flori 9 fl., profesor Reinisch 6 fl., Zamarsky 3 fl., v. Komandudy 9 fl., M-me Chr. Ehrenreich 6 fl., D. Ehrenreich 3 fl., D. Ehrenreich 3 fl., H. Heschler 6 fl., D. Heschler 3 fl., D. Heschler 3 fl.

c) Prin d-na Maria de Fili an (179 fl.)

DD. Leon Doret 10 fl., Alfred Helm 10 fl., Iohann Schopp 10 fl., Wincke 9 fl., Dr. Khu, Hofsekret r 6 fl., Dr. Freiherr v. Hye-Glunck 10 fl., Mihael Dumba 20 fl., Achilles Metaxa 10 fl., v. Drasche-Wartinberg 12 fl., Escel. bar. Franz Hy  10 fl., Dr. Emil Zettel 6 fl., Ernest dela Falleri 6 fl., Maria de Fili an 50 fl.

d) Prin d-na Seresa Eduard-Kanitz (516 fl.)

DD. Anton Poschacher 10 fl., Ritter Franz Regenhart 10 fl., Alois Mayer 20 fl., Louis Theweth 6 fl., Adolph Wisenburg 10 fl., Wilhelm Pollack 15 fl., baron Wertheim 10 fl., Rudolf Isbary 10 fl., Felix L wenfeld 10 fl., d-na Fanny Mayer 10 fl., Alesander Mayer 10 fl., Gustav Mautner 6 fl., Moritz Mayer 10 fl., Dr. Iosef M ndl 15 fl., Ludvig Rossauer 10 fl., Gustav Schweinburg 10 fl., Iulius Schneider 10 fl., Iohann G gl 5 fl., David Cahn-Speyer 15 fl., Iulius D rfeld 6 fl., d-na Wilhelmine Kohnberger 10 fl., Graf Wimpfen 10 fl., Iosef Dub 10 fl., E. Bauml 6 fl., David Gutmann 15 fl., Wilhelm Engel 5 fl., Ignatz Politzer 10 fl., H. Grob 10 fl., Arnold Trebitsch 10 fl., I. C. Heller 6 fl., Carl Sarg 6 fl., Felix Zuzcklitz 15 fl., Heinrich Mayer 10 fl., Robert Bachman 6 fl., I. Brix 6 fl., H. Kemperling 10 fl., Ludvig B hm 6 fl., Felix Kohn 6 fl., Iulius Kohnberger 6 fl., Oskar Ritter v. Stahl 6 fl., Ludvig Seidl 6 fl., Ludvig Cahn-Speyer 10 fl., W. Ostheimer 6 fl., Stefan Adler 6 fl., F. Goldberger 6 fl., Sigmund Flesch 6 fl., H. Hornwitz 6 fl., Felix Ioseph 6 fl., Eduard Ioseph 6 fl., Rudolf Schneider

10 fl., Ludvig Lobmayer 5 fl., Wilhelm Gutmann 10 fl., Alfred v. Wivenot 6 fl., d-na Teresa Eduard-Kanitz 50 fl.

(Va urma).

Nr. 250—1879.

2—3

EDICT.

Fostul  nv t toriu in Mehadia Iosif Velcota născut din comuna  opotul-nou, comitatul Severinului de 11 ani  i-a părăsit cu necredin a legiu-ita so ie Varvara  i trei fii ai lui fără ca să arete semne de via    i ubica iunea lui, se citează prin acest edict, până într'un an  i o ȃi dela  nt ia publicare a acestuia, să se prezenteze înaintea forului matrimonial subsemnat in persoană sau plenipoten iatul seu căci la din contră procesul divor ial ur it de so ia sa, se va pertracta  i decide  i in absen a lui.

Mehadia in 20 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or. din Mehadia.

Stefanovicu m. p.,
adm. ppsc.

 nsciin are.

Comuna bisericească gr. or. din Docnecea, comitatul Carașului, are necesitate pentru renovirea s. biserici  i adecă:

Turnul e de-a să acoperi cu aramă, — p re i preste tot e de a să spoii (m lt ri) pre din afară etc.

To i acei d-ni maiestrii, carii voesc să primească lucrul asupr' si, să se prezenteze in fa a locului in termen de 14 ȃile.

Docnecea, in 26 Maiu 1879 st. v.

Pentru comitetul parochial.

Costa Timosnariu m. p.,
pre edinte.

Stefan Ioanovicu m. p.,
notariu.

[22] 1—3

Subscrisul primesce doi tineri, ca  nv  cei la cojo-c rie.

N. Vestemean,
cojocariu in Sib iu.

[21] 2—2

Prafurile musante lacsative din El patak

con in compo i iunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din El patak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmi de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură in g t,  mf t ri de ficat  i splină,  ngro area ferei, petri in feare  i gălbinare la respirarea grea  i baterea de inimă, gazuri in testine, boala apei, hemoroide, la afec iuni cataralice ale rerunchilor, a be icei  i canalului de urină, in contra form rei de năsip, la catare cronice  i  mf t ri ale matricei, curgere, dispo i iune la v rsare de s nge, la am eli, suirea s ngelui c tr  cap  i c tr  piept.

Aceste prafuri întrec  t t sarea scumpă de Karlsbad, c t  i prafurile lui Seidlitz.

Pre ul unei sc tuice ce cuprinde 12 doze cu  ndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

Depositul general:  n Bra ov la apotecariul **Szava;** in Sib iu la **F. A. Reissenberger,** comerciant.

[13] 10—12

UMRATH & COMP.  n PRAGA,

fabrică de ma ini agricole,

se recomandă prin specialit  ile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă,** **umbler u or** mare **productivitate**  i **treerat curat** a

ma inilor de treerat cu bra e  i cu v rtej

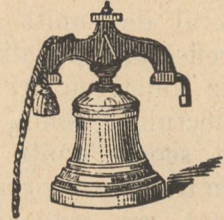
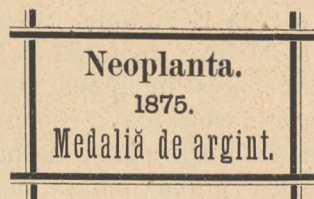
pentru 1 până 8 cai sau boi,

at t **locomobile** c t  i **stabile.** Mai departe fabricăm noi in mărimi diverse:

Ciururi de bucate, ma ini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobot etc. etc.

Cataloage ilustrate in limbile  erei gr tuite  i franco.

[14] 17

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe l ng  hot r irea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de d nsul, a căror sunet este mai ad nc decât acelor de construc iunea veche  i care, fiind de 100 pun i s nt asemenea celor de 140 pun i de construc iunea veche.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică p n  la 50 chilogr., precum  i de **proasce portative**  i de **m n .**

Se recomandă pentru comande c t de multe

Antonie Novotny
in Timi oara.

[15] 12